N°. 354. 1854.

DE GRONDWET.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . . . *f* 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . „ 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van *f* 1, het zegelregt daaronder begrepen.

ZATURDAG 15 JULIJ.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten **M. Schooneveld en Zoon**, Beursteeg, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau **De Grondwet**.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . *f* 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . „ 5.00.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement *f* 70, Ned. Cour.

De vraag, of de Kamer met de vereischte wetenschap, na het *hooren* voorlezen van het eindverslag, heeft besloten, om reeds onmiddellijk den dag te bepalen, waarop de discussiën over het O. I. Regeringsreglement zullen plaats hebben, hangt af van de beantwoording der vraag: of dat eindverslag zóó eenvoudig van aard was, dat zelfs geene overweging van dat stuk te pas kwam? Onze lezers, wien wij het gisteren mededeelden, zullen wel niet aarzelen met ons in te stemmen, dat het onmogelijk was, om, zonder partijdigheid, op staanden voet, het gevoelen van de minderheid der Commissie in het ongelijk te stellen.

In de eerste plaats was er verschil van gevoelen over het regt verstand van art. 34 van het reglement van orde. De meerderheid der Commissie beriep zich op den *geest* van dat artikel, die, volgens haar, medebragt, dat alleen dan een tweede onderzoek der afdeelingen te pas kwam „wanneer, na de eerste overweging „in de afdeelingen, door de Regering wijzigingen in „het wets-ontwerp worden gebragt, waardoor beginselen „op den voorgrond komen, die bij de leden der Kamer „nog geen bepaald onderwerp van onderzoek hebben „uitgemaakt.” Wij meenen evenwel, dat waar *de letter* zeer duidelijk is, een beroep op *den geest* niet wel ontvankelijk kan zijn. Hoe luidt immers art. 34 van het reglement van Orde? „Zij (de Comm. v. Rapp.) „beoordeelt of de, hetzij schriftelijk, hetzij mondeling „van de Regering ontvangene mededeelingen, toelichtingen, beantwoordingen of *veranderingen* eene nieuwe „overweging in de afdeelingen vorderen, enz.” Art. 34 legt derhalve duidelijk aan de Comm. v. Rapport. den pligt op, om na te gaan, of de *veranderingen*, in den wets-voorstel gebragt, van dien aard zijn, dat zij eene nieuwe overweging in de afdeelingen noodig maken. Zoodra die veranderingen van gewigt zijn, komt een nader onderzoek te pas; want de beantwoording der vraag, of zij al of niet beginselen raken, hangt van een subjectief gevoelen af, zooals wij ook hier weder zien, waar de minderheid der Commissie van meening is, dat de wijzigingen „hoofdbeginselen van het wetsontwerp” betroffen, terwijl de meerderheid zulks ontkent. Nu vragen wij, in gemoede, of, bij zoodanigen strijd van gevoelen, de Kamer, met in achtneming eener pligtmatige onpartijdigheid, enkel op het hooren voorlezen van het verslag, had *mogen* beslissen?

Gaan wij, in de tweede plaats, vlugtig, de gronden na, welke de minderheid der Commissie opgaf vóór een tweede onderzoek in de afdeelingen: niet minder duidelijk zal dan blijken, dat, wat oordeel men ook over die gronden later mogt vellen, onmiddellijke beslissing, zonder voorafgaande overweging, ten eenemale onbestaanbaar moest geacht worden met de kalmte van beraad, die de Kamer aan hare eigene waardigheid verschuldigd is. Men zie slechts de van Regeringswege ingediende „*Nota van wijzigingen*” in, en men zal ontwaren, dat er *veertien folio-bladzijden* noodig waren, om het onoverzienbaar tal van veranderingen aan te geven, die in het reglement door de Regering zijn gemaakt. Te regt merkte dan ook de minderheid der Commissie op, „dat bijna geen enkel artikel van „het Reglement onveranderd is gebleven”; door deze doorloopende wijzigingen is het verband van het Reglement een geheel ander geworden, dan dat hetwelk tot grondslag strekte van het eerste ontwerp, zóó zelfs, dat hij, die in het onderwerp niet te huis is, moeijelijk, door vergelijking, zal kunnen opmaken, dat het laatste ontwerp het uitvloeisel is van het eerste. Artikelen zijn bovendien weggevallen, bijv. de artt. 21 en 22, waarin de magt en de bevoegdheid van den Gouverneur-Generaal werden omschreven; art. 51, waarbij hem de magt werd gegeven, om onteigeningen ten algemeenen nutte te bevelen; art. 59, krachtens hetwelk hem verboden werd, om in de door den Koning vastgestelde of goedgekeurde organisatiën veranderingen te maken; art. 126, waarbij bepaald werd, dat de vaart en handel op Japan, onder de Nederl. vlag, alleen plaats heeft voor rekening van de Regering, of op uitdrukkelijke en schriftelijke vergunning van den Gouv.-Generaal. Eene reeks van geheel nieuwe artikelen zijn in het ontwerp opgenomen, bijv. art. 15, regelende op wat wijs, bij ziekte of afwezendheid van den G.-Generaal, in het opperbestuur zal voorzien worden; de artt. 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32 en 33, die, op geheel andere wijs dan in het vorig ontwerp is geschied, regelen „de bevoegdheid en de pligten „van de regering van N. I.”, en waarbij een nieuw stelsel omtrent de wetgevende magt van den gouverneur-generaal en van den raad van Indië is aangenomen; art. 63, waarbij den Gouv.-Generaal de zorg wordt opgedragen voor het aanleggen of instandhouden van markten, waarbij, met eerbiediging van verkregen regten, gewaakt moet worden, dat geene belastingen op die markten geheven worden; art. 64, krachtens hetwelk de quaestie over 's Rijks djatti-bosschen wordt geregeld.

Groote wijzigingen, die zelfs hoofdbeginselen raken, zijn eindelijk in vele artikelen van het wetsontwerp gebragt. Zij betreffen o. a. de artt. 5, 9, 11, 34, 37, 41, 46, 48, 49, 50, 54, 55, 59, 62, 65, 72, 74, 78, 112, 117 en 120. Wij zouden kolommen noodig hebben, om het groote verschil aan te toonen, dat, ook in dit opzigt, tusschen het laatste en eerste ontwerp bestaat. Een enkel voorbeeld zal voldoende zijn, om het gewigt der bedenking van de minderheid der commissie in een helder daglicht te stellen. Wij nemen daartoe het art. betrekkelijk het cultuurstelsel. Art. 53 van het ontwerp, dat in de sectiën is onderzocht, luidde aldus:

De Gouverneur-Generaal zorgt, dat de op hoog gezag ingevoerde culturen niet in den weg staan aan de teelt van toereikende voedingsmiddelen, en dat de inrigting dier culturen meer en meer worde in verband gebragt met de instellingen en belangen der inlandsche bevolking en met de ontwikkeling van hare nijverheid.

Vergelijkt nu daarmede het art. 59, dat in het gewijzigde ontwerp bestemd is, bovenstaand art. 53 te vervangen:

„De Gouverneur-Generaal houdt de op hoog gezag ingevoerde cultures, zooveel doenlijk, in stand, en zorgt in overeenstemming met de bevelen des Konings:”

„1o. dat die cultures niet in den weg staan aan de teelt van genoegzame voedingsmiddelen;

„2o. dat, voor zoover die cultures plaats hebben op gronden door de inlandsche bevolking voor eigen gebruik ontgonnen, de beschikking over die gronden geschiede met billijkheid en met eerbiediging van bestaande regten en gebruiken;

3o. dat bij de verdeeling van den arbeid, dezelfde regelen worden in acht genomen;

„4o. dat de belooning der betrokken inlanders, met vermijding van schadelijke opdrijving, zoodanig zij, dat de gouvernements cultures hun, bij gelijken arbeid, ten minste gelijke voordeelen opleveren als de vrije teelt;

„5o. dat, zooveel doenlijk, opgeheven worden de bezwaren die, na een opzettelijk onderzoek, mogten bevonden worden ten aanzien van die cultures te bestaan; en

„6o. dat alzoo worde voorbereid eene regeling, steunende op vrijwillige overeenkomsten met de betrokken gemeenten en personen, als overgang tot eenen toestand, waarbij de tusschenkomst des bestuurs zal kunnen worden ontbeerd.

„In het verslag bedoeld bij het 1ste lid van art. 60 der Grondwet, wordt jaarlijks opgave gedaan van de maatregelen door den Gouverneur-Generaal naar aanleiding van dit artikel genomen.”

Er is hier een geheel ander *stelsel*, een geheel *nieuw hoofdbeginsel* in de wet gebragt, evenzeer als dit het geval is met de meeste der hierboven aangehaalde artikelen, en niet minder blijkt uit de nieuwe bepalingen betrekkelijk de wetgevende magt van gouverneur-generaal en raad van Indië. Voegt daar bij nog bijvb., dat het beginsel is aangenomen „*om nergens meer den Koning te noemen als regelende magt voor bepaalde onderwerpen van wetgeving*”, hetgeen niet het geval is geweest bij het oorspronkelijk ontwerp, en wij vragen, of een beroep door de minderheid der commissie op de letter van art. 34 van het reglement van orde niet allezins waardig was, nauwlettend te worden overwogen? Wij vragen zelfs, of een en ander, door ons opgegeven, niet valt in *den geest* van dat art. 34, zoo als die door de meerderheid der commissie werd verklaard; of namelijk de aangebragte onderwerpen, niet *hoofdbeginselen* raken? Hoe is het dan mogelijk geweest, dat de Kamer al deze gronden kon verwerpen zonder hun aard of strekking te onderzoeken?

Het is verklaarbaar. De partijgeest bestuurt de meerderheid dezer Kamer; ook in *dit* geval is het voldoende geweest, dat de minderheid der commissie behoorde tot de constitutionnele partij; daarom moest, zelfs zonder de uiterlijke vormen van onderzoek in acht te nemen, een gemotiveerd voorstel worden verworpen, dat om te voldoen aan den bepaalden eisch der Grondwet en met het oog op de kostbaarste belangen des lands werd gedaan. Het is de geest des drijvers, die de handelingen van *deze* Kamer bestuurt. Het Ministerie *wil* het regeringsreglement hebben aangenomen, en de meerderheid der Kamer is bereid, of liever, naar de eigenaardigheid van haren oorsprong, *geroepen*, om, al is het ook onvoorbereid, haar a priori goedkeurend oordeel uit te spreken over onderwerpen en beginselen, van wier grondige kennis en juiste toepassing de toekomst der koloniën afhangt. Wat zedelijke kracht en goede werking een *Reglement* zal hebben in onze Koloniën, dat op *die* wijze doorgedreven en aan den toets van een grondig onderzoek schroomvallig wordt onttrokken, zal de toekomst leeren.

Het *Handelsblad* bevat, in zijn No. van heden, een zeer belangrijk artikel over de vraagstukken van internationaal regt, die bij het gebeurde met „*de Jonge Albert*” van kapitein VAN DER ZEE ter sprake komen. Wij vestigen op dit art. de aandacht onzer lezers en betreuren het, dat wij de noodige ruimte, tot opneming daarvan in onze kolommen, missen.

Nadat het *Handelsblad* zijne verwondering te kennen geeft „waarom de Regering, door officiële mededeeling in de *Staats-Courant*, het publiek niet op de hoogte houdt”, en aantoont „dat in deze niet de minste *finesse* of achterhoudendheid te pas komt”, behandelt het de twee volgende vragen:

1°. Is het schip met regt genomen? met andere woorden: heeft het inbreuk gemaakt op de neutraliteit?

2°. Is het schip in het bezit van den Britschen kruiser geweest en gebleven?

De eerste vraag kan alleen door den regter worden beslist, en, naar het oordeel van het *Handelsblad*, omdat het prijs gemaakte schip in eene neutrale haven is gebragt, alleen door den Hoogen Raad der Nederlanden, ingevolge art. 89 der wet op de regterlijke organisatie.

Wat de tweede vraag betreft, zij „moet tusschen de beide regeringen worden uitgemaakt”.

De éénige, waarlijk diplomatische vraag blijft dus over, of, in afwachting van de beslissing over de prijsverklaring, het bezit van het Ned. koopvaardijschip moet worden gelaten aan de Engelsche marine, en de Britsche autoriteit tot het behoud van dat bezit des noods moet worden gehandhaafd door de Nederlandsche, in de Ned. haven.

Wij aarzelen niet in dit opzigt ons begrip van streng regt, luider te doen spreken dan ons vaderlandsch gevoel; en geven dus als onze meening, dat inderdaad het *bezit* (ongeprejudicieerd alle mogelijke reclame van de reeders) volkenregtelijk bij de Britsche marine is geweest en gebleven.

Immers het schip is genomen en opgebragt; de kapitein heeft een Britsch prijsmeester en matrozen aan boord gehad en gehouden; het schip is niet hernomen door een oorlogschip van eene natie in oorlog met Groot-Brittannie; het is evenmin hernomen door het eigen scheepsvolk; want de kapt. kan en mag zelfs niet beweren, dat hij, Nederlander, hij particulier, eene daad van hostiliteit tegen de Britsche zeemagt heeft gedaan, het schip is niet door overmagt van den koers geraakt of op strand geslagen; het heeft alleen maar gedevieerd, of zijn koers verlaten door eene eigenmagtige daad van den kapitein.

Op dien grond houden wij het er voor, dat de reclame, voor zooveel het schip betreft, zonder eenigzins de eer onzer vlag te krenken, kan worden toegestaan.

Ook de wet, regelende het toezigt op de kerkgenootschappen, werd bij de beraadslagingen over de armenwet niet vergeten.

De heer van der Brugghen zeide in de zitting van 15 Mei:

»Maar nu komt de Regering met het argument, waarmede zij hoofdzakelijk de doelmatigheid en noodzakelijkheid van deze bepaling wil bewijzen: *Dat argument is gegrond uit de wet op de kerkgenootschappen.* Men heeft gezegd: de kerkgenootschappen moeten wel hunne reglementen aan de Regering overleggen, en nu is er toch niets onredelijks in, dat men hetzelfde verge van de diakoniën, die doorgaans met de kerkgenootschappen eenzelvig zijn. Er is niets kwaads, niets krenkends in deze wetsbepaling gelegen, aangezien het meestal kerkelijke instellingen zijn, die volgens de wet reeds hunne reglementen moeten overleggen. Ik geloof, dat die gelijkstelling niet zooveel grond heeft als zij schijnt te hebben. Er is een groot verschil tusschen de hier bedoelde vereenigingen, dat is hier ook reeds aangetoond, het bestaat hierin, *dat de wet op de kerkgenootschappen niet zoo zeer, ofschoon eenigermate, maar niet hoofdzakelijk ten doel had het bekend worden met die reglementen van alle kerkgenootschappen.* Dat lag er wel eenigermate in, maar *dat was het hoofddoel niet.* Die wet stond geheel in verband met het oogenblik en den tijd, waarop zij werd voorgedragen. Ik beroep mij op de kennis van allen, die tot de daarstelling van deze wet hebben medewerkt, of deze wet niet in doel en hoofdstrekking is geweest, een protest van staatswege ingediend tegen alle mogelijke beweringen, van welke zijde die ook komen mogten, die de suprematie van de Kerk boven den Staat zouden bedoelen. Dat was, naar aanleiding van het oogenblik, het hoofddoel van de wet en niet zoo zeer het belang om inzage en kennis te hebben van de kerkelijke reglementen. Het was een protest in wettelijken vorm en dit was de door den drang der omstandigheden gewettigde beteekenis der wet. Maar nu ontbreekt hier dat motief, die grond geheel ten opzigte der kerkelijke of andere vereenigingen tot armverzorging, en daarom faalt hier de gelijkstelling; dezelfde gewigtige redenen bestaan hier niet, die bestaan hebben om dien druk, die opoffering, die verpligting op de kerkgenootschappen te leggen.«

De heer Thorbecke mogt die wetsinterpretatie niet ongedeerd laten.

»De spreker uit Zutphen heeft getracht met zijne vlugheid, met het talent hem eigen, zich los te maken uit den cirkel, waarin de Minister, bij de Memorie van beantwoording, de voorstanders van de wet van 10 September 1853, met betrekking tot hun bezwaar over dit artikel had gebragt. *Nu is gebleken uit de verklaring van den heer van der Brugghen, dat hij, dat diegenen, die in zijn gevoelen deelen, die wet thans niet meer noodig achten.* Doch al wenschen zij die wet niet tegen zich gekeerd te zien, de Minister, geloof ik, kan zich, te regt, op het bestaan der wet beroepen.«

De Minister van Binnenlandsche Zaken antwoordde daarop den volgenden dag:

»Ik heb in de Memorie van beantwoording met een woord gesproken van de wet op de kerkgenootschappen. De spreker uit Nijmegen meende, dat de gevallen hier niet gelijkstonden. Ik wil alleen herinneren, dat ik die wet heb aangevoerd ter verdediging der stelling, dat op de autonomie van de kerkgenootschappen hier geene inbreuk wordt gemaakt. *Wanneer de wet op de kerkgenootschappen aan kerkelijke besturen, in het algemeen belang verpligtingen kan opleggen, dan kunnen ook, mijns inziens, door deze wet aan kerkelijke instellingen, die met de kerk in onafscheidelijk verband staan, dezelfde verpligtingen worden opgelegd.* De bevoegdheid van den Staat tot het vragen van de noodige inlichtingen berust in beide gevallen op denzelfden grondslag.«

De heer van der Brugghen hernam:

»Ik moet den spreker uit Maastricht onder het oog brengen, dat men uit mijne woorden: dat de wet op de kerkgenootschappen eene zeer bijzondere beduidenis had, welke niet evenzeer toepasselijk kan worden gemaakt op de bijzondere en kerkelijke instellingen van weldadigheid, — te veel zou afleiden, indien men meende, dat ik kon toestemmen in de opmerking van dien geachten spreker, dat derhalve die wet op de Kerkgenootschappen thans hare werking zou hebben volbragt. Ik geloof, dat, bij de tegenwoordige weêrsgesteldheid van Europa de wind uit het Zuiden nog zoo kan blijven waaijen, dat het noodig zij dergelijke paratonnerres te behouden.«

De heer Thorbecke bleef daarop geen repliek schuldig:

»Hetgeen de geachten spreker zeide, scheen mij dezen zin te hebben: de wet van 10 September 1853 was eene demonstratie, *toen* noodzakelijk, maar waarvan de noodzakelijkheid *nu* heeft opgehouden; eene demonstratie, die niet behoeft *nu* te werken en die wij in allen gevalle niet *tegen ons* wenschen te zien gekeerd. Thans zegt de spreker, dat die wet van 10 September 1853 *nog* noodig is; zoo zal het dan wel aan mij liggen, dat ik hem gisteren niet juist verstond, en in dat geval vraag ik hem gaarne verschooning.«

Wij behoeven niet te doen opmerken, hoeveel karakteristieks in deze redewisseling ligt opgesloten. Niet onduidelijk is de uiteenloopende strekking, die aan de wet van 10 September 1853 gegeven wordt, al naardat zij personen en omstandigheden betreft, al naardat zij voor een of ander doel dienstbaar moet worden gemaakt.

Wij zouden wel willen weten, of die wet alreeds is opgenomen in den cursus over het Nederlandsche Staatsregt, die aan onze Hoogescholen gegeven wordt. Zij toch is voor verschillende commentariën uitnemend geschikt; omdat hare bepalingen de onderscheidene vakken van regtsgeleerdheid omvatten.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Wij achten het onnoodig op nieuw al de gissingen te herhalen, die omtrent het antwoord van den Czaar worden vooropgezet. Intusschen schijnt het vrij zeker, dat Pruissen zich in vele opzigten bevredigd acht door het antwoord van den Czaar, en dat het bij het Oostenrijksche kabinet ijverige stappen doet, in vredelievenden geest. De vraag is nu, of Oostenrijk daaraan gehoor zal geven. Het is intusschen zeker, dat de Oostenrijksche troepen Wallachije niet zijn binnengerukt. Ook hier doet zich de vraag voor: zal hetgeen men reeds als een *fait accompli* beschouwde, plaats hebben? Wij moeten de gebeurtenissen afwachten, om daarop te kunnen antwoorden.

De Russen schijnen op nieuw het voornemen aan den dag te leggen om Wallachije te bezetten. De *Moniteur* deelt toch mede, dat zij Groot-Wallachije op nieuw binnenrukken en maakt eene depêche bekend, volgens welke een grooten slag onder de muren van Bucharest te wachten is. Een ander blad beweert, dat de Russen hunne operatien aan de oevers van den Donau zullen hervatten en zelfs weder Slatina, in Klein-Wallachije, bezetten.

Volgens dezelfden *Moniteur* hebben er twee belangrijke gevechten bij Giurgewo plaats gehad. In het eerste, dat den 5den geleverd werd, zouden de Russen 160 gesneuvelden en 800 gewonden gehad hebben; in het tweede, den 7 dezer, geleverd, dat de inneming van Giurgewo heeft ten gevolge gehad, zouden de Russen op nieuw 900 man verloren hebben. De Turken zijn, ten getale van 40,000 man, over den Donau getrokken en prins Gortschakoff heeft slechts 32,000 man tegenover hen staan, ondanks de troepen, die hij uit Bucharest ter hulp heeft geroepen.

Het is evenwel niet onwaarschijnlijk, dat de twee gevechten, waarvan de *Moniteur* spreekt, slechts één enkel zijn; men kan dit aannemen, omdat de depêches, die het berigt van den strijd overgebragt hebben, uit Weenen en uit Belgrado, beiden van den 11den zijn gedagteekend en het verlies van de Russen in beide even groot wordt opgegeven. Wellligt heeft het verschil in de opgave van den dag, waarop het gevecht is geleverd, tot het denkbeeld geleid, dat er twee gevechten hebben plaats gehad. Men mag echter een grooten veldslag onder de muren van de hoofdstad van Wallachije verwachten. Deze slag kan zeer belangrijke gevolgen hebben.

Eene depêche, in den *Morning Herald* opgenomen, gedagteekend »Dantzig 10 dezer« meldt, dat de vloot Kroonstadt verlaten, en op nieuw te Barosund, bij Helsingfors, het anker uitgeworpen zou hebben. Indien dit berigt bevestigd wordt, dan blijkt onze meening juist geweest te zijn, dat de vereenigde vloten slechts eene verkenning hebben willen doen. Men was eens van meening, dat de Russische vloot kwam opdagen, om slag te leveren, maar men heeft later ontwaard, dat slechts eene »*mirage*« heeft doen denken, dat de Russische vloot in aantogt was.

Keizer Napoleon heeft eene revue over het expeditieleger van de Oostzee gehouden en te dier gelegenheid eene proclamatie tot de troepen gerigt (zie Fransche Post). Men meldt, dat de troepen in plaats van den 14den, eerst den 20 dezer zullen vertrekken.

Uit Calais schrijft men, dat Koningin Victoria aldaar Keizer Napoleon komt bezoeken. Anderen willen, dat de beide hooge personaadjen elkander in zee zullen ontmoeten. In elk geval zal ter gelegenheid van de inscheping van het expeditie-corps eene bijeenkomst van de twee souvereinen plaats hebben.

Men meldt uit Parijs aan de *Indépendance Belge*, dat de Turksche leening te Parijs gesloten of bijna gesloten is. De *Société du crediet mobilier* zou haar hebben aangegaan.

De berigten uit Spanje zijn voortdurend tegenstrijdig. De Koninklijke troepen rukken op de rebellen aan, zeggen de depêches, en zullen ze in de pan hakken. Generaal Serrano heeft zich gevoegd bij de insurgenten, volgens de particuliere correspondentiën, met 300 ruiters en eenige compagniën artilleristen. Zij rukken naar Andalusie. Het Spaansche ministerie heeft, den *Diario espagnol*, den *Clamor publico*, de *Nacion*, *las Novedades* en de *Epoca* op nieuw verboden uit te komen, omdat deze bladen, volgens generaal Lara, zich vijandig betoonden jegens de regering, »daar zij niet alle besluiten en officiële handelingen tegen de rebellen opnamen.«

De Nationale Raad van Zwitserland heeft de beraadslaging over de begrooting ten einde gebragt. Dat ligchaam schijnt, in tegenstelling van onze Tweede Kamer, van oordeel te zijn, dat eene wetgevende vergadering, die door het volk is gekozen en weldra moet aftreden, niet gevoegelijk groote maatregelen kan tot stand brengen, daar zij niet meer de uitdrukking van de opinie der natie vertegenwoordigt.

ENGELSCHE POST.

Londen, 12 Julij. De *Globe* deelt het navolgende berigt mede:

»De stoomboot *Banshee*, den 30 Junij van Varna te Konstantinopel aangekomen, heeft het berigt aangebragt, dat eene Engelsch-Fransche flotille des nachts de Sulinamonding was binnengezeild, en er de werken van de Russen had vernield. De kapitein van de *Banshee* zegt, dat de meeste kanonnen in den Donau zijn geworpen en de overige vernageld, zoodat er niets overblijft van de werken, die de Russen op dat punt hebben opgerigt. De vijand bood eerst een levendigen wederstand, maar deze was vruchteloos en hij werd gedwongen de vlugt te nemen. Men voegt er bij, dat een generaal of kolonel gevangen is genomen.

DUITSCHE POST.

Weenen, 12 Julij. De grootste onzekerheid heerscht omtrent hetgeen tusschen prins Gortschakoff en den Keizer is voorgevallen; de personen, die, in den regel, het best onderrigt zijn, weten volstrekt niet waaraan men zich te houden heeft. Intusschen is de meerderheid van oordeel, dat de oorlog zal uitbreken. Dit kan men ook wel eenigzins uit de houding van Rusland afleiden. Volgens de *Lloyd* zouden er bevelen uit Rusland zijn gekomen, om de onmiddellijk alle rugwaartsche beweging in Wallachije te staken; bovendien zou alles in Polen op voet van oorlog worden gebragt.

— Van eene andere zijde verneemt men, dat prins Gortschakoff zeer gunstig door den Keizer ontvangen is; hij zou onderhandelingen willen openen over de waarborgen, die Rusland van Oostenrijk en van de Westersche mogendheden verlangt, in geval de vorstendommen ontruimd werden. De Ministerraad zou echter besloten hebben niets toe te geven, maar eene nieuwe nota naar Petersburg te zenden, waarbij Oostenrijk zijne eischen herhaalt.

Pruissen zou het volkomen eens zijn met Oostenrijk, maar alleen verlangen, dat omtrent de bezetting der vorstendommen eene afzonderlijke overeenkomst mogt worden gesloten.

— Men meldt uit Varna, van 27 Junij, dat de Russen, die achter Karasou gekampeerd waren, naar den linker oever van den Donau bij Galatz en Matschin teruggetrokken zijn. Zij lieten bij hun vertrek de werken springen, die het overtrekken van de rivier met zooveel inspanning den linkeroever hadden gerigt.

Berlijn, 12 Julij. Eene depêche uit Odessa van [illegible] meldt, dat de vereenigde vloten, 58 zeilen sterk, zijn in de rigting van Sebastopol.

Hamburg, 12 Julij. Uit een brief van een officier van de vereenigde vloot in de golf van Finland wordt gemeld, dat sedert men Kroonstadt genaderd is, de officieren en matrozen van de eskaders die vesting niet meer als onneembaar beschouwden. De overtuiging bestaat, dat door krachtige pogingen deze vesting onder de aanvallen en de dubbelde slagen van verscheidene duizende stukken geschut, waarvan de vloot voorzien is, moet bezwijken. Die officier verzekert in zijn brief, dat alles gereed was voor den eersten aanval; maar dat sir Ch. Napier ten gevolge van bevelen uit Londen het oogenblik heeft moeten verschuiven, waarop hij een ernstigen aanval tegen het bolwerk van Rusland in het Noorden zal doen. De geheele bemanning van de vloot, officieren en soldaten, werd daardoor zeer te leur gesteld.

FRANSCHE POST.

Parijs, 13 Julij. De beurs geeft zich aan eenige dadelijke vrees over. Het is evenwel niet te ontkennen, dat uit de correspondentie van een half-officieel blad blijkt, dat Pruissen hoogst tevreden is met het antwoord van den Czaar, en de *Moniteur* bevestigt, dat die mogendheid bezwaren heeft geopperd tegen het binnenrukken der Oostenrijkers in Wallachije. De vraag is, welke de houding bij het Kabinet van Weenen de overhand zal hebben. Intusschen mag men verwachten, dat de schaal aan de zijde van de Westersche mogendheden zal overslaan. In de onderstelling van den *Moniteur* waar mogt zijn, dat de Russen op nieuw Wallachije zijn binnengerukt, zou Prins Gortschakoff eene defensieve houding bij Bucharest aanneemt. De beurs heeft zich evenzeer verontrust over het berigt, dat de vloot van Kroonstadt is teruggekeerd, ofschoon het algemeen bekend is, dat thans slechts sterke verkenning van die vesting plaats zou hebben.

— Men schrijft uit het kamp van Vimereux, bij Boulogne: De Keizer heeft eene revue gehouden over het expeditieleger, onder bevel van generaal Baraguay d'Hilliers, en de revue heeft de Keizer de volgende proclamatie tot het leger gerigt:

Soldaten!

»Daar Rusland ons tot den oorlog gedwongen heeft, heeft Frankrijk vijf maal honderd duizend zijner kinderen gewapend; Engeland heeft eene aanzienlijke magt op de been gebragt. Thans zullen onze vloten en onze legers, in dezelfde zaak verbonden, in de Oostzee even als in de Zwarte Zee heerschen. Ik heb u uitgekozen om het eerst onze adelaars in de streken van het noorden te vertoonen.

»Engelsche schepen zullen u derwaarts overbrengen, een eenig feit in de geschiedenis, dat het innige bondgenootschap van twee groote natiën, en het vaste besluit van de beide gouvernementen bewijst, om voor geene opoffering terug te deinzen, om het regt van den zwakke, de vrijheid van Europa en de nationale eer te verdedigen.

»Gaat, mijne kinderen, Europa, dat het oog op u gevestigd, stort openlijk of in het geheim gebeden voor uwe zegepraal. Het vaderland, dat trotsch op den strijd, waarbij geen ander dan de aanvaller wordt, vergezelt u met zijne vurige wenschen, en ik, gebiedende pligten nog ver van het tooneel der gebeurtenissen wordt gehouden, ik zal de oogen op u gerigt houden en weldra zal ik, u wederziende, kunnen zeggen: zij zijn de waardige zonen van de overwinnaars van Austerlitz, Eylau, Friedland en de Moskowa. Gaat, God zij met u.

»Geteekend: NAPOLEON.«

Een exemplaar van dit stuk werd aan elken soldaat van het leger van de Oostzee rondgedeeld, waarop de Calais rukte.

— Men leest in de *Progrès du Pas-de-Calais*: graaf Walewski, de Fransche gezant te Londen, is te Calais is aangekomen en dat hij het berigt heeft gebragt, dat de Keizer en de Keizerin in het kamp Koningin Victoria zouden ontmoeten, die vervolgens zou bezoeken.

— De *Moniteur* meldt, dat verschillende vorderingen van Fransche onderdanen tegen de republiek Guatemala door tusschenkomst van het Fransche Gouvernement, bij eene overeenkomst tusschen den minister van buitenlandsche zaken en den maarschalk Santa-Cruz, buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister van die republiek te Parijs, zijn geschikt.

— Men schrijft uit Konstantinopel van 30 Junij, dat de twee kinderen van wijlen Mussa-pacha, in leven gouverneur van Silistria, volgens den wil van hunnen vader, naar Parijs zouden vertrekken, om er hunne studien te voltooijen.

— Het *Journal des Débats* heeft berigten uit Kroonstadt tot 30 Julij ontvangen. De vloten liggen op 5 à 6 mijlen van die vesting; de stoomschepen nemen de forten op en doen peilingen, maar tot nog toe is niets belangrijks geschied. De *Lucifer* seinde op zekeren dag, dat er eene vloot van 30 schepen in het gezigt was en men meende, dat de Russische vloot besloten had, den strijd aan te nemen; het vereenigde eskader heeft zich daarop in drie kolonnes geschaard; de regtervleugel was volgens het regt van ancienneteit door de Franschen bezet. Men zag echter weldra, dat men door eene speling in het water was misleid. De Russische vloot bleef bedaard achter de vestingwerken liggen.

De vloot houdt zich intusschen met exercitien bezig. De matrozen maken ruimschoots gebruik van het zoete water dat de Neva aanbrengt. De Russische kusten aan de Oostzee zijn geheel geblokkeerd.

— Het *Journal des Débats* deelt berigten uit Madrid mede tot 8 dezer, Generaal Blaser was in den nacht van den 7den, met den spoorweg naar Aranjuez vertrokken, om zich aan het hoofd van de uitgezondene troepen te stellen. Hij stelde zich voor, zich den 10den met generaal Turon te vereenigen, die te Guadalaxara was aangekomen.

— O'Donnell heeft zijn leger in drie kolonnes verdeeld, ten einde de versterkingen te gemoet te gaan, die hij van verschillende zijden verwacht. Men meende te Madrid, dat die hoop verijdeld zou worden en dat hij weldra door twee kleine afdeelingen uit Andalusie en Estramadura zou worden aangevuld, die den hoofdaanval van generaal Blaser zouden ondersteunen.

Te Madrid waren, den 7den, geruchten van *gronunciamientos* in Aragon, Valencia en Andalusie in omloop. Het *Journal des Débats* spreekt die geruchten stellig tegen.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

Zitting van Vrijdag, 14 Julij.

Aan de orde van den dag is de beraadslaging over het voorstel van den heer Groen van Prinsterer, betrekkelijk de oprigting van bijzondere scholen.

De heer Thorbecke heeft het woord, voor eene motie van orde, of, namelijk, de Vergadering zou kunnen goedvinden, de werkzaamheden heden niet langer dan omstreeks tot 2 ure voort te zetten, en morgen geene vergadering te houden. Er wordt, zegt Spr., in eene naburige stad een feest gevierd, dat eenig in zijne soort, althans voor ons zeer zeldzaam is. De grootste talenten van het buitenland hebben zich vereenigd met onze landgenooten, om aan de edelste der kunsten eene harer waardige hulde toe te brengen. De Vergadering telt vele kunstminnaars, en het zou ook goed zijn, dat de Kamer ten deze een blijk harer belangstelling gaf, opdat ieder der leden in de gelegenheid zou zijn, het feest bij te wonen. Spr. kon het voorstel niet zien, als door het uitstel eenig nadeel aan de publieke zaak wierd toegebragt. Maar het zal onverschillig zijn, of hetgeen heden en morgen aan de orde was, Maandag zal worden behandeld.

De heer van Goltstein wijst er op, dat de werkzaamheden, welke der Kamer wachten, veelvuldig zijn en haar lang zullen bezig houden. Ieder heeft ook zijne bijzondere bezigheden, en verlangt zoo kort mogelijk hier te verblijven, en wenscht dat verblijf niet verlengd te hebben. Het is daarom dat Spr. zich met het denkbeeld eener verdaging van de discussie niet kan vereenigen. Het is waar, het is een belangrijk feest gevierd, en de belangstelling der leden kan niet worden betwijfeld. Maar die belangstelling behoeft niet zoo verre te gaan, dat hiervoor de bezigheden der Kamer worden vertraagd.

De heer Groen ondersteunt de motie van orde, vooral omdat het gedaan is, omdat bijna alle leden, en bijzonder de minnaars der muzijk, welligt het gedane voorstel niet met die naauwgezetheid zouden behandelen, als voor het zoo gewigtig onderwerp wenschelijk is. Spr. beschouwt de motie ook als een blijk van belangstelling in zijn voorstel.

De motie in omvrage gebragt zijnde, wordt verworpen met 27 tegen 24 stemmen. *Tegen*, de heeren: van Goltstein, Sander, Baud, Bosscha, Taets van Amerongen, Wintgens, van Lijnden, Dirks, Stolte, Luijben, van der Brugghen, van Foreest, Hoekwater, Hengst, ten Cate, de Kempenaer, de Poorter, Bieruma Oosting, Beens, de Brauw, Engelen, Rochussen, van Rappard, Delprat, van Rasch, van Wijk, Schimmelpenninck van der Oije en Boreel.

De heer Thorbecke heeft nogmaals het woord gevraagd. Hij wenscht aan den Minister van Buitenlandsche Zaken eenige inlichtingen te vragen, welke hem voorkomen in het algemeen belang te zijn. In de eerste plaats wenscht hij de aandacht te vestigen op het eerste gedeelte zijner beoogde interpellatie: het onderwerp heeft zijne belangrijkheid nog niet verloren. Sedert zijn er onderscheidene vragen bijgekomen, als o. a.: 1°. welke zijn de gevolgen van den aankoop van bodems, door onderdanen van een neutralen staat? Kunnen wij neutralen Russisch eigendom naar Engelsche havens brengen? 2°. Hoe is het gelegen met een Nederl. schip, dat opgebragt wordt in eene van *onze* havens? Er is overigens sprake geweest van deelneming van particulieren en beurzen aan de leening door eene oorlogvoerende Mogendheid uitgeschreven. 3°. Wenscht Spr. inlichtingen over onze houding ten aanzien van mededeelingen gedaan omtrent het tractaat tusschen Oostenrijk en Pruissen, aan den Bond en misschien ook aan de afzonderlijke Staten daarvan. Spr. vraagt dus aan de Vergadering verlof, omtrent die punten vragen aan den Minister van Buitenl. Zaken te doen, op een nader welligt in overleg met den Minister te bepalen dag.

De heer van Goltstein zegt, dat natuurlijk de toestand der neutraliteit, waarin wij ons bevinden, aanleiding tot vele moeijelijkheden moet geven, ten aanzien der oorlogvoerende mogendheden. Wij kunnen daardoor in ongelegenheid en verwikkeling komen. En nu vraagt spr., of, als wij oplossing verwerven van de gedane vragen, of wij dan in beteren toestand zullen verkeeren dan nu? Of wij daardoor de moeijelijkheden zullen ontgaan? Of wij den toestand der Regering tegenover het buitenland daardoor gemakkelijker of moeijelijker maken? Er worden verschillende vragen gedaan. Vele kunnen er nog bijgevoegd worden. Maar waarom de beantwoording daarvan verlangd, vóór de toestand zoodanig is, dat de beantwoording gerust kan geschieden? Dienden die vragen tot versterking der Regering tegenover het buitenland, spr. kon daaraan gaarne zijne toestemming geven. Maar daartoe strekken de vragen niet, maar zij kunnen alleen strekken, om de regering aan banden te leggen omtrent die punten. Spr. erkent, dat onze toestand moeijelijk is tegenover de oorlogvoerende mogendheden. Hij wil die niet vermeerderen. Hij is daarom tegen het doen der vragen, tenzij de Minister van Buitenl. Zaken mogt verklaren, geen bezwaar te hebben in het geven der antwoorden. Tot zoo lang hij die overtuiging niet heeft, zal hij zijne stem aan het doen der vragen niet geven.

De heer Thorbecke zal niet zeggen, dat hij verrast is door hetgeen door den vorigen spr. is aangevoerd. Het is niet de eerste maal, dat die spr bijzonder huiverig was, wanneer het gold inlichtingen en rekenschap aan den Minister te vragen. Zoodanige huivering is geen blijk van groot vertrouwen in het Ministerie. Ophelderingen over onderwerpen van algemeen belang, strekken werkelijk in het algemeen belang en tot versterking der Regering. Mogten er onder de vragen eenige zijn, waartegen de Minister verklaarde bedenkingen te hebben, hij kan zich beroepen op de bepaling der Grondwet, houdende dat de Ministers de verlangde inlichtingen geven, waarvan het verleenen niet strijdig kan worden geoordeeld met het belang en de zekerheid van het Rijk. — Bij de vorige interpellatie, zegt spr., heeft hij het bewijs gegeven, geenzins het Ministerie te willen in verlegenheid brengen, maar heeft hij met uitstekende zachtheid gehandeld, omdat het de pligt van elk Nederlander is, daar waar 't het belang van het land tegenover het buitenland betreft, de Regering niet te bemoeijelijken.

Bij hoofdelijke omvrage, wordt het door den heer Thorbecke gevraagde verlof met 41 tegen 10 stemmen toegestaan. — *Tegen* de heeren: de Kempenaer, Rochussen, Delprat, Schimmelpenninck v. d. Oije, v. Goltstein, Baud, Bosscha, Taets v. Amerongen, Wintgens en Boreel.

De dag tot het doen der interpellatie zal nader worden vastgesteld.

Aan de orde van den dag zijn de beraadslagingen over het voorstel van den heer Groen van Prinsterer, ter wijziging van de bestaande verordeningen op de autorisatie voor bijzondere scholen.

Er wordt vooraf rapport uitgebragt op de ingekomen adressen betrekkelijk dit onderwerp. Deze adressen zullen ter griffie worden nedergelegd.

De beraadslagingen worden thans geopend.

De heer van der Brugghen roept de welwillendheid der Kamer in, omdat hetgeen wat hij van daag zal zeggen, zijn *zwanenzang* zal uitmaken en hij maakt daarom te eer op de toegevendheid der Kamer aanspraak. Tegen het voorstel is aangevoerd: *a*. dat het is ongrondwettig; *b*. ontijdig en *c*. schadelijk. Hij zal bij deze drie punten stilstaan. Over de opmerking dat het voorstel overbodig is, zal hij een Spartaansch laconisme in aanmerking nemen. Wat het eerste punt aangaat, de ongrondwettigheid, dan zegt hij, dat, zoo dit waar is, het voorstel strijdig met de Grondwet en bepaaldelijk met art. 191 moet worden beschouwd. Doch hij antwoordt daarop, dat er geen strijd denkbaar is tegen iets wat nog niet bestaat; nog niet in leven en in werking is. Met den doode kan geen strijd gevoerd worden; veel min met wat nog niet geboren is.

In antwoord op de tweede bedenking, de *ontijdigheid*, betoogt Spr., dat het voorstel noch is onbescheiden, noch praematuur, noch ter ongelegener ure gedaan. Doch gesteld zelfs het ware praematuur, omdat de wet nopens het onderwijs in aantogt is, ook dan moet de exceptie nog niet opgaan; want hij betwijfelt of deze wet spoedig tot stand zal komen. Spr. gelooft niet dat eene dergelijke wet, ook bij *verjongde, verfrischte* en van *hinderlijke elementen* gezuiverde kamer, aannemelijk zal zijn, hetzij voor de wel eens genoemde »versletene rigting« (of wordt de kloof overgesprongen); hetzij voor de rigting der »invallende gedachten« die wel vrijheid van onderwijs, maar geene vrijheid van de scholen wil.

Nopens de *schadelijkheid* van het voorstel, zegt hij dat de *materiele* schade niet kan bedoeld zijn, want dit is te verhelpen door tegemoetkoming aan de onderwijzers, maar men zegt dat er is, onstoffelijke schade. Men noemt de bijzondere scholen: secte-scholen, domper-scholen, protestantsche jezuiten-scholen enz., zij hebben eene verderfelijke werking enz. Hij moet belijden, dat hij veel schuld aan de oprigting van bijzondere scholen heeft, want hij behoort tot de eerste oprigters dier scholen; en hij verklaart dat het is een blind vooroordeel dat men tegen de bijzondere scholen heeft. Men kent de scholen niet, men beschuldigt ze verkeerd en zeer onregtvaardig. Het eenige wat zijne partij wil, is: uitbreiding van het christelijk beginsel. Zij wil zoeken de kinderen reeds vroeg de vreeze Gods in te boezemen, die de bron is van alle wijsheid.

De heer van Bosscha meent, dat het hier eigenlijk eene wetsinterpretatie geldt. Dat is ook door den voorsteller op den voorgrond geplaatst. Reeds bij de vroegere deliberatie op 6 Mei jl. zijn alle gezigtspunten nopens deze zaak aangegeven. Hij zou dus ook niet het woord hebben gevraagd, als niet uit de stukken de schijn ware ontstaan, alsof de discussie van 6 Mei jl. niet had plaats gehad. Hij meent, dat toen helder is uiteengezet, dat de Koning het regt niet had tusschenbeiden te treden, als de oprigting eener bijzondere school door gewestelijke en plaatselijke autoriteiten wordt geweigerd. Daarom vraagt hij nu het woord, om dit nog nader te betoogen.

Zijn betoog komt, te zamen getrokken, hierop neder: 1o. het voorstel steunt op een misverstand van den waren regtstoestand, dien het wil aanvullen en verduidelijken; 2o. het kan niets goeds te weeg brengen; 3o. wordt het wet, dan zal de klagt over onregt en willekeur, nu tegen de gewestelijke en plaatselijke autoriteiten gerigt, dan tegen den Koning en de ministers worden gekeerd; en 4o. wenscht hij dat de wetgevende magt, als zij geroepen wordt eene nieuwe wet te behandelen, den toestand zoo vinde, als de Grondwet die tijdelijk heeft gehandhaafd. Hij zal dan eerlijk helpen afbreken al wat door de Grondwet mogt worden geboden; maar in plaats van te juichen, zal hij dat met leedwezen doen, en den achteruitgang betreuren, waartoe vooruitgang ons gebragt heeft.

De heer Zijlker zegt, dat de wet van 1806 heilrijke vruchten heeft gedragen. Het beginsel is goed, maar de uitvoering liet veel te wenschen over, en van daar zoo vele grieven daartegen. Van daar de veranderde bepaling bij de Grondwet. Maar deze wil niet eene partiële regeling alleen van het bijzonder onderwijs, zonder te zorgen dat overal voldoend lager onderwijs van overheidswege gegeven worde. Wat het voorstel zelf aangaat, erkent hij dat er geen gewetensbezwaar ook niet voor de minderheid mag blijven bestaan, maar zeker ook niet voor de overgroote meerderheid, die de kerkelijke vormen en het leerstellig onderwijs van het maatschappelijk onderwijs wil afgescheiden hebben. Het voorstel acht hij een eenzijdigen maatregel, die de algeheele regeling van het onderwijs *ad calendas graecas*, zal verschuiven. Hij is tegen het voorstel.

Spr. beschouwt de wet van 1806 als van weldadige werking voor het volksonderwijs geweest te zijn, en ofschoon hij zeer verlangt naar de nieuwe wet, overeenkomstig de eischen der Grondwet, kan hij in eene gedeeltelijke en zoo eenzijdige verandering in de schoolwet, als thans door den heer Groen wordt voorgesteld, niet toestemmen. Het voorstel is hem slechts welkom, in zoo ver het strekt tot bewijs, dat de spoedige tot standkoming van eene nieuwe wet op het onderwijs dringend noodzakelijk is.

De heer Mackay zou bijkans meenen, dat zijne redenen tot aanbeveling van het voorstel des heeren Groen, na de redevoering van den heer v. d. Brugghen, overbodig waren geworden. In zaken als de onderwerpelijke bleef echter altijd nog het een en ander over te releveren en hij zou dit doen. Spr. bestrijdt, in de eerste plaats, de redenering van den heer Bosscha, in zoo ver die betrekking had tot de ontwikkeling van het nationaal onderwijs, die men, volgens dien spr., aan de omwenteling van 1789 te danken had. Spr. noemt dat onderwijs niet nationaal, maar sociaal; en betoogt dat de wet van 1806 dat onderwijs als zoodanig niet had overgenomen; want dat zij alles, wat de bijzondere scholen betreft, behoorlijk had geregeld. Ook de vrijheid van onderwijs had zij gehuldigd, zoodat de Grondwet in dit opzigt niets nieuws gaf.

Voorts betoogt Spr. dat men van lieverlede sedert den Franschen tijd getracht heeft, het onderwijs te regelen naar zekere groote beginselen, aan dien tijd ontleend, in plaats van zich aan de bepalingen der wet van 1806 te houden. Het stelsel van de gemengde school werd door den Spr. uitvoerig bestreden, en hij staafde zijne bezwaren tegen dat stelsel door het mededeelen van eenige voorbeelden. Spr. besluit met te betoogen, dat het voorstel van den heer Groen alléén strekt, om aan de wet van 1806 eene behoorlijke uitvoering te geven.

De heer Rochussen is een voorstander van het voorstel des heeren Groen; zijne motiven daarvoor zijn de volgende: 1°. Het belang, dat hij stelt in de praerogativen der Kroon. Steeds achtte hij dat de Koning, volgens de wet van 1806, de bevoegdheid had om te beslissen bij weigering van gewestelijk of plaatselijk bestuur, en het betoog daartegen door den heer Bosscha geleverd, heeft hem van die overtuiging niet teruggebragt. 2°. de wensch, dien hij koestert, om de bij de Grondwet verlangde vrijheid van onderwijs te zien in werking gebragt. Een stap nader tot die vrijheid wordt gedaan in het voorstel, en daarom zal hij dat ondersteunen.

De heer van Rappard kent den Koning de bevoegdheid niet toe, om te beslissen over de al of niet oprigting van bijzondere scholen. Er is derhalve voor de wet van 1806 noodig eene *authentica interpretatio*, wil men die bevoegd-

heid aan den Koning toekennen; eene zoodanige uitleggende wet wordt door de Grondwet niet verhinderd, evenmin als door de algemeene wetten of het algemeen belang. Spr. komt derhalve tot de conclusie, dat het voorstel, overeenkomstig zijnde met de beginselen der Grondwet, met de organieke wetten en zelfs in het algemeen belang, allezins aanbevelenswaardig is. Hij zou er dus vóór stemmen.

De MINISTER VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN herinnert, dat hij bij eene vorige gelegenheid reeds had te kennen gegeven zijn gevoelen, dat de tegenwoordige wet van 1806 de bevoegdheid aan den Koning niet toekent, om te beslissen in de zaak, welke het hier geldt.

Het voorstel strijdt, volgens den Minister, *niet* met de Grondwet; hij zou niet willen beweren, dat art. 3 der addit. artikelen in de Grondwet een zoodanig voorstel in den weg zou staan. Overbodig acht de Minister het voorstel evenmin; want zonder zoodanige wet zou nimmer de Koning kunnen beslissen. Daarentegen verzet zich de Min. tegen het voorstel op grond van *ontijdigheid*. Eene nieuwe wet op het onderwijs is onder handen, reeds sedert eenige weken is zij bij den raad van State, en hij hoopt haar nog in deze zitting in te dienen; en ofschoon het tot stand komen van die wet nog niet zoo op handen is, gelooft de regering toch niet, dat zij van het vaste idée moet uitgaan, dat die wet moet worden verworpen.

De Min. althans wanhoopt niet, eene wet op het onderwijs in werking te zien komen. En nu vindt de Min. het minder raadzaam, om alsnu eene partiële wet aan te nemen. De Min. bestreed eindelijk het voorstel op grond van de moeijelijkheden, waarin de regering, bij aanneming, zou worden gewikkeld; want zij zou steeds de wet van 1806 moeten op het oog houden, en zich toch moeten regelen naar de inlichtingen van de plaatselijke en gewestelijke besturen, zoodat voor hen, die in beroep komen, toch weinig kans zou bestaan, om van hun beroep goede vruchten te zien.

Op voorstel des voorzitters, wordt de voortzetting der discussie alsnu verdaagd tot morgen ochtend ten 11 ure.

's Gravenhage, 14 Julij.

PARIJS, 14 Julij. De Keizer is gisteren ten vier ure, in burgerkleeding te Calais aangekomen. Er heeft geene officiele receptie plaats gehad. Z. M. heeft zich regtstreeks naar zijn hotel begeven. De geestdrift der bevolking was buitengemeen groot.

MARSEILLE, 13 Julij. De *Euphrate*, die den 5den van Konstantinopel is vertrokken, is alhier aangekomen.

Zij heeft de tijding medegebragt, dat de geallieerden te Varna gereed waren naar Schumla te marcheren. De Dobrudscha was door de Russen ontruimd.

Omer-Pacha is naar Silistria vertrokken, om de vestingwerken te doen herstellen.

De Armenische patriarch heeft openbare gebeden bevolen voor de behaalde overwinning.

De zeeroovers zijn in het algemeen verdwenen en de zee kan als van hen gezuiverd beschouwd worden.

De hertog van Cambridge was te Konstantinopel teruggekeerd, om eene conferentie met den heer von Bruck te hebben. Den 3den had hij met den Sultan eene revue over de troepen gehouden.

Bij besluit van den 14 Maart, n°. 82, heeft Z. M. den heer Mr. P. J. Elout van Zoeterwoude, lid van de 2de Kamer der Staten-Gen., adeldom verleend voor hem en zijne wettige nakomelingen met het praedicaat van *jonkheer*.

Bij Zijner Majesteits besluit van den 22 Junij jl. n°. 41, is de adspirant-ingenieur A. J. H. Beeloo, bevorderd tot ingenieur der 2e klasse, en als zoodanig overgeplaatst van 's Rijks werf te Amsterdam naar die te Vlissingen.

Het *Staatsbl.* n°. 99, bevat de Wet van den 28sten Junij, 1854, tot wijziging van het Xde hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven, dienst 1853.

Z. M. heeft aan J. F. Lebens, op zijn daartoe gedaan verzoek, verleend eervol ontslag uit zijne betrekking van notaris te Beek, arrondissement Maastricht.

Z. K. H. prins Frederik heeft *f* 200. aan den kerkeraad van de Hervormde gemeente te Veenhuizen ten geschenke gegeven. Deze som is bestemd om een gedeelte van de kosten van een nieuw kerkorgel voor die gemeente te dekken.

De Prins heeft eveneens aan den predikant Kuller aldaar een zilveren blad en gebaktrommels ten geschenke gegeven, waarop de data van 28 en 29 Junij 1854 zijn gegraveerd. Dit geschenk gaat vergezeld van een zeer vleijenden brief, waarin Z. K. H. Ds. Kuller zijn dank betuigt voor de ontvangst, die hem bij zijn verblijf te Veenhuizen is te beurt gevallen. (*Echo Univ.*)

---

* Z. M. de Koning van Portugal zou in den afgeloopen nacht ten 2 ure met het koninklijke stoomjagt *Wiania* Antwerpen verlaten en kan alzoo heden tegen 12 ure te Rotterdam aankomen. Officieren van 's Konings Huis, benevens officianten, zijn met de boot vertrokken, om Z. M. den Koning af te halen.

---

* Naar men verneemt is van wege het Departement van binnenlandsche zaken, aan den heer J. A. van der Goes, burgemeester der gemeente Naaldwijk, des ministers tevredenheid betuigd, ter zake van zijn gedrag en houding bij de aldaar onlangs plaats gehad hebbende rustverstoringen; zijnde door zijn beleid meer ernstige tooneelen voorkomen.

* Dingsdag ll. is alhier teruggekomen het detachement kavallerie dat tot wering der onlangs te Naaldwijk plaats gehad hebbende ongeregeldheden, aldaar is gestationneerd geweest.

* De aanvoer van aardbezien te dezer stede, sedert ongeveer 3 weken overtreft dien van vorige jaren; zoo zijn er ruim 42,000 potten enkel uit Boskoop aangebragt, behalve die, welke uit het Westland ter markt gebragt zijn.

De zilveren medaille, door Z. M. den Koning uitgeloofd voor den bouwmeester van de, sedert de oprigting der Kon. Ned. Yacht-Club best gebouwde giek in 1854 op den wedstrijd mededingende, is toegekend aan de heeren C. Gips en Zonen, te Dordrecht.

Aan den Rotterdamschen hortulanus C. Witte, zijn te Middelburg, ter gelegenheid van de thans daar gehouden wordende tentoonstelling van voortbrengselen van tuinbouw van wege de *Vereeniging tot bevordering van den Tuinbouw in Zeeland*, twee zilveren vergulde medailles toegekend, als eene voor de volledigste verzameling Aloës en eene voor een Agave Felifera.

Bij de korpsen is, zegt het *Handelsblad*, van hoogerhand de aanschrijving ontvangen, dat de geheele ligting van 1851, die zich met groot verlof bevindt, alsook dat gedeelte der ligting 1852, hetwelk gepasseerde jaar slechts 4 maanden onder de wapens is geweest, tegen den 20sten der volgende maand bij de korpsen in activiteit zal terugkomen, om de verschillende oefeningen en manoeuvres in de maand September a. s. bij te wonen.

Het gezamenlijk getal der opkomenden zal, alleen bij de infanterie, ongeveer 7000 man bedragen. Tevens is de last uitgevaardigd, dat voor die opkomst, de miliciens en plaatsvervangers van 1852, die zich thans onder de wapens bevinden, in het genot van groot verlof moeten worden gesteld. Dat getal zal minder dan de helft der opkomenden bedragen.

De schrijver van het met het accessit bekroonde antwoord op de door de geneeskundige faculteit der hoogeschool te Groningen uitgeschreven prijsvraag, is gebleken te zijn de heer G. Strinstra, med. candidaat aan deze hoogeschool.

Ten opzigte der ontsnapping van het schip van kapitein van der Zee vernemen wij, dat de kapitein zelf geheel onschuldig aan de zaak moet geweest zijn. Zijn wij wel onderrigt, dan heeft hij gedurende de gansche reis opgesloten gezeten, terwijl de ontsnapping het gevolg is van de daad des stuurmans, die het groote kompas had vastgezet, en naar een klein compas, dat hij in den zak had, zijn koers rigtte. Er moeten frie Hollandsche en vier Engelsche matrozen aan boord zijn geweest, zoo dat de Engelschen de meerderheid zouden gehad hebben, indien niet een der mannen in Engelsche dienst, die lont begon te ruiken, aan den stuurman had te kennen gegeven, dat hij een Oost-Fries was, en, wanneer er iets mogt voorvallen, de zijde der Hollanders zou kiezen, zoo als hij dan ook werkelijk deed. (*Arnh. Courant.*)

In de zitting der Bondsvergadering, dd. 16 Junij, heeft de Nederlandsche gezant de volgende verklaring afgelegd:

»Z. M. de Koning-Groothertog heeft met levendig gevoel van dankbaarheid kennis genomen van de mededeeling, welke de hoven van Oostenrijk en Pruissen, in de vijftiende zitting der bondsvergadering, betreffende de Oostersche aangelegenheden aan die bondsvergadering hebben doen geworden en ze, uithoofde harer belangrijkheid in rijpe overweging genomen. Sedert den aanvang van den oorlog, wiens uitbreiding de Koning-Groothertog met veel leedwezen gadesiaat, heeft Z. M. het besluit genomen ten aanzien van al HD. Staten, de strengste onzijdigheid in acht te nemen, volstrekt niet voornemens zijnde af te wijken van de staatkundige gedragslijn, welke de goedkeuring der daarbij belanghebbende Staten verkregen heeft. Wijl nogtans de beide hoven in hunne bovenvermelde mededeeling verklaren, dat eene eindbeslissing nog in de toekomst ligt en het volstrekt hun bedoeling niet is om te dien aanzien de meening van hunne bondgenooten te leiden, zoo heeft Z. M. de Koning-Groothertog er geen bezwaar ingevonden om aan de wenschen van Oostenrijk en Pruissen in zooverre te voldoen, door te verklaren, dat hij de door die beide mogendheden gevolgde gedragslijn, niet anders dan toejuichen kan. Z. M. zal zich gelukkig achten, indien het aan de ijverige bemoeijingen dier mogendheden moge gelukken het verheven doel te bereiken, dat zij zich hebben voorgesteld: het herstel van den vrede en het Europesche evenwigt, gelijk het door de verdragen is vastgesteld.«

Te Sint-Michiels-Gestel overleed den 10 dezer, in den ouderdom van ruim 80 jaren, de Z. Ew. heer J. H. Smits, Roomsch-Kath. Priester, regent van het tweede gedeelte van het seminarie 's Hertogenbosch. Zijn verlies wordt algemeen zeer betreurd, wijl de overledene aan een opregten en krachtdadigen godsdienstzin, ook in hooge mate die liefelijke deugden paarde, welke in den omgang met menschen van zoo grooten invloed zijn. Bovenal ook zal de instelling, aan welke hij de vermogens van zijnen geest had gewijd en waar hij zich zoolang werkzaam betoonde in de opleiding der jonge geestelijkheid, het verlies door zijn afsterven te weeg gebragt, in meer dan een opzigt diep gevoelen. (*de Tijd.*)

Breda, 13 Julij. Ll. Dingsdag is hier uitspraak gedaan in de vroeger vermelde procedure tusschen den generaal G. v. P. en diens broeder, den gepensioneerden O. I. kolonel.

De Regtbank heeft, naar aanleiding der in de laatste tijden door den kolonel geleide levenswijze, in verband met zijne vroegere schitterende loopbaan, en de getuigschriften, door de geneesheeren van het krank-gesticht te Utrecht afgegeven, den gedaagde wegens zinnigheid onder curatele gesteld.

Deze uitspraak is eenigermate geruststellend voor de gezetenen dezer stad, die vroeger door de woeste gevaarlijke handelwijze van den gedaagde zeer verontrust werden, zij doet vermoeden, dat de ... bij de expiratie van het eerste proefjaar met de ... zorgvuldigheid zal onderzoeken, of de patient wel genezen en geschikt is, weder in de maatschappij ... nomen te worden; doch zij doet tevens de vraag ... of de gedaagde, toen hij vóór omstreeks een jaar ... dit juist de tijd, waarin zijne handelingen zoo weinig zijne vroegere schitterende loopbaan overeenkwamen) ... malen door dezelfde Regtbank correctioneel werd ... deeld, niet volgens art. 64 C. P., als zijnde en démence, van alle regtsvervolging had behooren te ... den ontslagen.

∺ **'s Bosch**, 13 Julij. Door het Provinciaal Ge... schap van Kunsten en Wetenschappen van Noordbr... is gister de algemeene jaarlijksche vergadering geh...

Door hetzelve zijn de volgende vier prijsvragen ... schreven:

1°. Eene beredeneerde opgave der bronnen voo... geschiedenis van het gedeelte der provincie Noordbr... dat het voormalig *Staatsbrabant* heeft uitgemaakt; ... aan de gouden medaille, ter waarde van *f* 150.00 ... prijs van *f* 100 is toegekend.

2°. Naar keuze des schrijvers, eene geschiedenis ... Heeren van Breda, Bergen-op-Zoom, Heusden, ... Megen, Ravenstein of Cuijk.

3°. Eene verhandeling van de oude grondrenten ... Mei 1809) in Noordbrabant, en

4°. Welke is de tegenwoordige toestand van de... bouw in het Arrondissement Breda en door welke ... en kan die het meest verbeterd worden?

Advertentiën.

Bij den Boekhandelaar H. A. FRIJLINK, *te A... dam*, ziet heden het licht:

Beschouwingen van het Oogenb...

door den KLUIZENAAR.

I. ***Wat bewijst de afloop der verkiezin...***

Prijs 10 *cents.*

Is mede verkrijgbaar gesteld: Arnhem bij *S... Kroese*, Assen bij *Meffert*, Deventer bij *Brouwer*, D... bij *Schaafsma*, Dordrecht bij *Braat*, 's Gravenh... *van Hoogstraten en Zoon*, Groningen bij *van Wi...* Haarlem bij *Zwaardemaker*, 's Hertogenbosch bij *Muller*, Leeuwarden bij *Eekhoff*, Leiden bij *van der...* Middelburg bij *van Benthem en Jutting*, Nijme... *Thieme*, Rotterdam bij *van Gogh*, Tiel bij *W... Wermerskerken*, Utrecht bij *van Terveen en Zoon*, ... schoten bij *Huisingh*, Zutphen bij *van Someren*, bij *Wed. Meijer*, en verder alom. (533)

Prijs-Courant der Effecten

AMSTERDAM, 14 Julij 1854.

Nederland.	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2½	58¾, 9, 8⅞
Dito Certificat.	3	70⅞ 71 71
Dito dito	4	88⅜ ½ ½
O. I. Leening.	4	
Amort. Syndic.	3½	
Hand.-Maats.	4½	123
Belgie.		
Certificaten	2½	
D° *Rothschild.*	2½	
Frankrijk.		
Obligatien	3	
Spanje.		
Nieuwe	1	18 13/16 ⅞ ⅞
Dito Buitenl.	3	39
D° Binnenl. °/m.	3	35¼ ⅜ 5/16
Bew. Sp. Com.		4 3/16 ¼ 3/16
Amort. Schuld.		3 15/16
Portugal.		
Londen nieuwe.	5	36¼ ⅜ ¼
Dito uitgest.	4	

Rusland.	Pct.	
Hope 1798/1816	5	100...
Dito 1828/1829	5	
Cert. 1831/1838	5	83...
Dito Dito	4½	83...
Dito *Hope*	4	78...
Dito *Stieglitz.*	4	77...
Dito dito 5e Ser.	4	
Inschr. Assig.	6	
Certific. dito.	6	59...
Polen.		
Obligatien	4	67...
Oostenrijk.		
Metalliek	5	6...
Dito bet. Amst.	5	7...
Dito letter B	5	
Dito 1847	2½	
Dito 1851/1852	2½	

Mexic. te Londen 3 pct. $23\frac{11}{16}$, ¾; dito Onb... Gren., Onb. $16\frac{5}{8}$.

Onze fondsen markt was heden zoowel in Handel ... hoogst onbeduidend.

FRANKFORT, Donderdag 13 Julij. 5 pct. Me... Spanje binn. 3 pct. 35½; dito 1 pct. 18¾.

LONDEN, Donderdag 13 Julij. Consols op ... Mexico N. 3 pct. 23⅞, 24⅜; Ecuador 3¾, 3... 6¼, 6½; Sardinie 5 pct. 85; Spanje 1 pct. ... 3 pct. buit. 37½; dito Certificaten 4⅛; dito ... Russen 4½ pct. 81; dito 5 pct. 97; Holl. 4 pct. ... 2½ pct. 59.

De beurs vertoonde eene neiging tot verhooging.

PARIJS, Donderdag 13 Julij. Fr. 4½ pct. op ... 3 pct. 70.70; Sp. binn. 3 pct. 34½; dito 1 pct. ...

WEENEN, Donderdag 13 Julij. N. Metall. ... Londen 12.43; Zilver 31½.

De zaak van Gopcevitch te Triest is geregeld.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.